

Mint macska a forró bádogtetőn

Hogyan érezheti magát egy macska egy forró bádogtetőn? Nyilvánvalóan rosszul, hiszen ha a tető lapos, mint a négy talpacskáját égeti az átmelegedett bádog, s ha ugrál is, pillanatnyi az enyhülés. Ha a tető ferde, a karmaival sem tud kapaszkodni, menthetetlenül lecsúszik rajta, míg a lapos tetőről sebzett talppal ugyan, de találhat menekülőutat...

Ezt a kétségbeesett ugrálást, kapaszkodást láthatjuk Tennessee Williams *Macska a forró bádogtetőn* című Pulitzer-díjas darabjának nagyváradi előadásán, melyet Botos Bálint rendezett. Jómagam a 2024. december 6-i bemutatót láttam, ismerőseim a második, 7-i előadást, így kiderült: mindkét alkalommal egy teljesen kiforrott produkció került a nézők elé, amelyben a fellépő színészek tudásuk legjavát csillogtatták meg a közönségnek.

A Pollit család tagjai, Margaret vagy Maggie (Trabalka Cecília), Brick (Hunyadi István), Mae (Fodor Réka), Gooper (Kocsis Gyula), gyermekük Dixie (Vanca-Fodor Imola), Big Mama (Firtos Edit) és Big Daddy (ifj. Kovács Levente), valamint a színen átcseltlő-botló Tooker tiszteletes (Barabás Hunor) és az olykor a narrátor szerepét betöltő Bough doktor (Scurtu Dávid) egyetlen térben játszanak. Brickék hálószobája, mely a birtok előző tulajdonosainak – két férfinak – a szobája volt, egyben át-

járásház is, ahová majd összegyűlnek az ünneplők.

A kiöregedett focista, majd sportkommentátor és épp törött lábú Brick legjobb barátja a pohár, míg felesége, Maggie kétségbeesetten küzd férje figyelméért, szerelméért és azért, hogy jó benyomást keltsenek a családfőben, hiszen Big Daddy 65. születésnapját ünnepelni gyűltek össze. További jó hír, hogy a családfő leletei jók – legalábbis ezt hangoztatja túlzott harsánysággal Big Mama, a felesége, és ezt férje el is hiszi. Legalábbis addig, amíg a fia el nem mondja neki az igazat, aztán már csak a haldokló kínordítását hallhatjuk. A zajok – telefoncsörgés, bekiabálás – egyébként folyamatosan jelen vannak, mintegy jelezve: a házban nincs valódi nyugalom és intimitás.

A szereplők párbeszédei során rajzolódnak ki a köztük lévő, addig kimondatlan feszültségek. Eltitkolt frusztrációk és kudarcok törnek felszínre, amelyek befolyásolják a szétesőfélben lévő, vagyonért küzdő nagycsalád életét. A darab talán leghététköznapibb, „legnormálisabb” szereplői az idősebb fiú, Gooper és felesége Mae, a Maggie szerint „nó-nyak” kölykök (az eredetiben: „no-neck monsters”) szülei, a tisztességes polgári életet élő, sokgyermekes ügyvéd és várandós felesége, akik saját anyagi helyzetüket akarják bebiztosítani papírokkal is. De talán őket is csak azért látjuk normálisnak,

Fotó: Vigh László Miklós

mert a többiekhez képest jobban idomulnak koruk – és korunk – elfogadott társadalmi normáihoz. Mae saját termékenységét állítja szembe Maggie gyermektelenségével, míg Gooper saját eredményeit Brick alkoholizmusával – mindhiába. Big Mama szeretetkitörései kisebbik fia, Brick felé ugyanakkor utat engednek annak a feltevésnek, hogy nagyobbik gyermeke, Gooper talán nem is a Big Daddy fia.

A darabnak több erős jelenete van, ezek közül is kiemelkedik Bid Daddy és Brick őszinte beszélgetése, melynek során a fiú kénytelen szembenézni többek között azzal, hogy Skipper barátjával barátságánál többet éreztek egymás iránt, még ha az érzelem plátói is maradt. Big Daddynak pedig szeretett fiától kell megtudnia az igazságot, azt, hogy meg fog halni, mert a leleteiről a többiek a szemébe hazudtak...

Mindeközben Maggie, „a macska” foggal-körömmel kapaszkodik megmenteni akart házasságába, egy ter-

hességet is hazudik magának, hogy a család kegyeiben maradjon – úgy, hogy tisztában van férje összes hibájával, azzal, hogy ha valódi szeretetre vágyik, válnia kell vagy szeretőt kell tartania – ezt maga Brick ajánlja fel a feleségének. Orvosnál járt, vele nincs probléma, mondja férjének, miközben maga is tisztában van azzal: bár a Big Daddy által megszerzett vagyont megkaphatják, s nem kell félnie attól, hogy visszacsúszik a szegénységbe, érzelmeket nem kaphat ebben a házasságban.

S a néző, miután kijön a stúdióteremből akaratlanul is arra gondol: a családok, házastársak, rokonok alapvető vágyai, sikerei, kudarcai és frusztrációi ma is ugyanazok, mint 1955-ben, amikor Tennessee Williams darabja megjelent. A különbség talán annyi, hogy azóta néhány kérdésről szabadabban szót ejtethünk.

Fried Noémi Lujza